

Magyarország átfogó egészségvédelmi szűrővizsgálatán és a magyar hipertónia regiszter

Magyar lakosság és a hipertóniás betegek jellemzői

Írta: Prof. Dr. Kiss István

Hypertonia Magazin 2017/2-3.

Kategória: Hipertónia és társbetegségek

Családban, társaságban is többet kellene beszélnünk a magasvérnyomás-betegségről. A hipertóniás betegek jellemzői, tulajdonságai meghatározók az eredményes kezelés, a szív- és érrendszeri szövődmények megelőzése szempontjából. Átlagosan két évente a Magyar Hypertonia Társaság „láttelelet” készíti a magas vérnyomásban szenvedő betegekről, és megpróbálja felfedezni a rejtett, nem ismert hipertóniás egyéneket is. A magyar hipertónia regiszterbe ilyen jellegű adatfelvétel legutóbb 2015-ben történt, a szűrővizsgálatok pedig azóta is folyamatosan zajlanak.

A magyar lakosságot jellemző szűrővizsgálati eredmények az európai átlagnak felelnek meg (2010–2016 között, 116 674 egyén). A szűrésen megjelentek életkora férfiaknál 40,2, nőknél 42,2 év. A testtömegindex (túlsúly, elhízás mértéke; BMI) átlaga férfiaknál 27,2, nőknél 25,7 kg/m². Kóros hasi elhízással rendelkezett a férfiak 47, a nők 59 százaléka 35–64 év között, 65 év felett pedig ez az arány 55,3/77,5 százalék (férfi/nő). A cukorbetegséget megelőző állapot (prediabetesz) gyakorisága 18–22 százalék közötti. A hipertóniás, diabéteszes, kóros zsíryanycseréjű és elhízott (metabolikus szindróma) állapot előfordulása nőknél 35, férfiaknál 32 százalék körüli. 2-es típusú cukorbetegségben szenved a részt vevő hölgyek 22–30, a férfiak 26–33 százaléka. A biztosan kóros koleszterin (6 mmol/l felett) előfordulása nőknél 15,3, férfiaknál 14,6 százalék. Az emelkedett húgysavszint minden korcsoportban gyakoribb a férfiaknál, 16–25 százalékuknak pedig a még elfogadható 400 mikromol/l feletti az értéke.

2015-ös láttelelet

A magyar hipertóniaregiszterbe 2002–2015 között 374 000 hipertóniás beteg jellemzőit összesítették és értékelték. Ebből most a 2015. évi adatokból mutatok be összefoglalást.

A betegek átlagos életkora 62 év, és jelentős területi eltérést mutat. Somogy megyében 57 év, Budapesten pedig 64 év az életkor átlaga, közülük idős egyének legkisebb arányban (29 százalék) Somogy megyében, legtöbben pedig Budapesten voltak (51 százalék). Az elhízást jellemző BMI 29 kg/m², a kóros haskörfogat mértéke pedig férfiakban 40, nőkben 68 százalék. Az összes beteg 26 százaléka volt cukorbeteg, és 26 százalékuknál volt kóros a vesefunkció. A betegek 28 százaléka dohányzott, szülei, nagyszülei között pedig igen gyakori a hipertónia, a kardiovaszkuláris esemény (stroke, szívizom-infarktus, perifériás érbetegség) és a cukorbetegség

A Magyar Hypertonia Társaság szakmai, tudományos és gyakorlati célkitűzése, hogy elősegítse a hipertóniabetegség elleni küzdelmet, és minél több hiteles információt biztosítson az érintettek és egészséges hozzátartozóik számára. Ezért indította a Társaság 2002-től a Hipertónia Regiszter adatfelvételét (az eddigi adatfelvételi időpontok: 2002, 2005, 2007, 2009, 2011, 2013, 2015).

A célérték elérési aránya

Az egyik legjellemzőbb mérőszáma a hipertóniakezelés eredményességének a 140/90 Hgmm alatti értéket elérő betegek aránya. Számos tényező befolyásolja a cél elérését, a két legfontosabb a megfelelően megválasztott terápia és a betegek együttműködő képessége.

A hipertónia regiszter adatai alapján abban az esetben, ha a családban egyéb betegség nem állt fenn, akkor a célvérnyomás elérési aránya 50 százalék. A lezajlott stroke, szívizominfarktus és perifériás érbetegség valamelyikének előfordulásakor már csak 42 százalék, három esetén 35 százalék a célértéket elérők aránya. A célérték-elérési arány, hasonlóan a hipertóniás betegek előfordulási arányához, jelentős területi különbséget mutat. A cukorbeteg, szívbeteg és vesebeteg hipertóniások között a legkritikább a célvérnyomás elérése (26 százalék). A célvérnyomás elérését legnagyobb mértékben a perifériás érbetegség „akadályozta” nőkben a zsír-, a húgysav-anyagcsere zavara és a cukorbetegség mellett. Férfiakban a nem megfelelő eredményességet a zsír-anyagcsere-zavar, a dohányzás, az alkoholfogyasztás és a perifériás érbetegség okozta.

Az alkalmazott gyógyszerek kombinációja leggyakrabban kétféle volt. A betegek 88 százaléka kombinált kezelést, 12 százaléka pedig csak egyfajta gyógyszert kapott. A Magyar Hypertonia Társaság szakmai irányelvei szerint javasolt gyógyszeres kezelés nem mutat területi különbséget, és az alkalmazott gyakorlat megfelel az előírásoknak.

Ha ismerjük a betegek főbb tulajdonságait és a kezelés eredményességét befolyásoló tényezőket, valamint megfelelő gyógyszeres kezelést alkalmazunk, vajon miért nem sikeresebb a vérnyomáscsökkentés, miért csak a betegek közel 50 százalékánál érjük el a kívánt célértéket? A válasz az orvos-beteg együttműködésben és az egyének egészségmegőrző és betegségmegelőző tudásában rejlik. A kommunikáció, az információátadás fejlesztésével, a telemedicinális, internetes szolgáltatások igénybevételével mindez jelentősen javítható és segíthető.

Összefoglalva

- Magyarországon a hipertónia előfordulása jelentős területi különbséget mutat.
- A magyar lakosság általában véve elhízott, jelentős a kockázata a cukorbetegség kialakulására, emelkedett a koleszterin- és húgysavszintje.
- A hipertóniás betegeknél mindezek kifejezettebben jelennek meg.
- A célvérnyomás elérési aránya hipertóniában növekedett, de jelentősen elmarad az európai átlagtól akkor, ha társbetegség vagy szövődmény áll fenn.
- A hipertóniás betegek gyógyszeres kezelése megfelelőnek, előírászerűnek tűnik.
- A célvérnyomás elérését jelentősen befolyásolja az anyagcsere-eltérés (vércukor, koleszterin, húgysav) és a perifériás érbetegség.
- A megfelelő kezelést alapvetően befolyásolja az orvos-beteg kapcsolat minősége, a betegek egészségmegőrzésre vonatkozó tudása és betegségmegelőző felelőssége.

Mindezek alapján az egészségmegőrzés, a betegségmegelőzés lenne a legfontosabb, aktív egyéni és népegészségügyi tevékenységgel. A betegek kezelésében pedig az orvos–beteg kapcsolat javítása, a telemedicinális lehetőségek felhasználása és a szakmai irányelveken alapuló gyógyítás lenne a legjobb.